

Církev Všemohoucího Boha zápasí, trpí i expanduje

BLESK ZAZÁŘIL NA VÝCHODĚ

Zdeněk Vojtíšek

Církev Všemohoucího Boha je relativně nové čínské křesťanské hnutí. Rostoucí čínské křesťanstvo je nepřehledným útvarům, ale snad lze tvrdit, že tato církev patří v některých částech Číny mezi jeho významnější části. Pro českou společnost je důležité o této církvi vědět, neboť její příslušníci jsou ve skupině čínských křesťanů, jimž u nás byl po více než dvouletém čekání odepřen azyl.

Jakákoli výpověď o této církvi je ale značně problematická, neboť se kromě práce jedné akademické autorky může opírat jen o dva typy zdrojů. Jedním je sebezprezentace této církve na internetu,¹ která obsahuje i kanonickou literaturu a řadu dalších textů. Ovšem informací o vzniku církve, o jejích zakladatelích nebo o kořenech její věrouky je v této prezentaci velmi málo a mají spíše mytologický než faktický charakter. Mezery v sebezprezentaci církve mohou být způsobeny její snahou se co nejvíce chránit před pronásledováním; nelze ovšem vyloučit ani misijní důvody, neboť potenciální konvertité jsou tak málo informováni o historických okolnostech vzniku církve. Druhým zdrojem jsou texty, které pocházejí od nepřátel církve. Zdá se, že tyto oponenti vytvářejí v podstatě jednotný blok, v němž se spojily vládní úřady, které tuto církev pronásledují, s křesťanskými kritiky,² kteří hájí více ortodoxní křesťanská stanoviska. Ani zatím jediná akademička píšící o této církvi, Emily Dunnová,³ se argumentům tohoto zvláštního spojení represivní ideologie s kontrakultovním hnutím nevyhýbá.

Situaci, v níž se Církev Všemohoucího Boha nachází, formuje několik faktorů. Na prvním místě je poznamenána výše zmíněným pronásledováním. Trpí jím všechny náboženské aktivity, které se odehrávají mimo státem kontrolované organizace pěti povolených náboženství (protestantismu, katolicismu, buddhismu, taoismu a islámu).⁴ Noví křesťané, kteří chtějí být na oficiální církvi nezávislí, jsou proto v utajení často teologicky izolováni a chybí jim teologicky vzdělané osobnosti. Druhým důležitým faktorem je – také již zmíněný – rychlý vzrůst křesťanství v Číně. Počet protes-

tantských křesťanů se odhaduje na více než 50 milionů. Velká část z tohoto počtu je podobně jako Církev Všemohoucího Boha ovlivněna hnutím „místních církví“ (viz rámeček). Kombinace utajení a růstu posiluje „lidovou teologii“, v níž se na základě doslovného výkladu slov Bible dobře uplatňují například mileniální koncepty a také přesvědčení o zvláštní roli Číny v křesťanských dějinách.

Sebepojetí církve

V samém středu křesťanských dějin spatřuje sama sebe také Církev Všemohoucího Boha. Svůj vznik vidí v kontextu dějin spásy: v jejich poslední etapě, kdy skončil věk milosti a nastal věk království,⁵ se Bůh stal tělem a sestoupil na východ světa.⁶ Duch svatý začal pracovat v Číně roku 1981 a církev byla v této části světa obnovena. Vrchol nového rozkvětu křesťanství nastal roku 1983.⁷ V této době se Bůh vrátil v těle do Číny.⁸ Kristus se narodil do obyčejné rodiny v severní

Číně, pracoval v domácích církvích, roku 1989 se vzdal studia a oficiálně vstoupil do domácí církve.⁹ Tento obyčejný člověk na začátku února 1991 „dostal osvětlení Duchem svatým“,¹⁰ vtělil se do něj Bůh,¹¹ a jako Kristus posledních dnů začal vykonávat své poslání v Číně.¹² Vnějškově je to obyčejný Syn člověka, ale ve své podstatě je ztělesněním Božího ducha.¹³ Jeho jméno je Všemohoucí Bůh¹⁴ a důsledkem jeho působení je vznik Církve Všemohoucího Boha.¹⁵ Církev Všemohoucího Boha věří, že Kristus je v současném vtělení ženou.¹⁶

Boží dílo spásy začalo podle učení církve před 6 tisíci lety¹⁷ a probíhá ve třech obdobích (věcích): věk zákona trval od stvoření světa až do narození Ježíše a Bůh v něm měl jméno Jehova, s Ježíšem začal věk milosti (a jméno Ježíš je jménem Boha v tomto období) a nyní, začátkem působení Syna Člověka nastal poslední, vrcholný věk království. Bůh v něm má jméno Všemohoucí Bůh,¹⁸ které odkazuje ke sloům biblické knihy Zjevení Janovo (1,8).¹⁹ Ve slovech Evangelia podle Matouše (24,27) o tom, že příchod Syna Člověka bude, jako když blesk ozáří oblohu od východu na západ, nachází Církev Všemohoucího Boha potvrzení, že Bůh se stal tělem a sestoupil na východ,²⁰ do Číny. Z těchto slov je také odvozen jiný název této církve – Blesk z východu.

Ženský Kristus nového věku tak přišel do země, kde bydlí „velký rudý drak“ (bytosť zmíněná v biblické knize Zjevení Janovo 12,3–4), do země, která je „pevností démonů“ a „vězením ovládaným ďáblem“.²¹ Velkým rudým drakem je

Čínští protestanté mimo státem kontrolovanou protestantskou církev často navazují na hnutí „místních církví“ nebo též „domácích církví“, založené čínským křesťanem Ni Šu-cu (1903–1972), zvaným Ni Tchuo-šeng (Strážný Ni, na Západě je znám pod anglickým pseudonymem Watchman Nee). Ni navazoval na učení tzv. plymouthských bratří (darbistů). Myšlenka Johna Nelsona Darbyho (1800–1882), že v každém místě má být jen jeden sbor křesťanů oproštěných od závazků tradice a instituce, pomáhá těmto decentralizovaným a zcela samostatným místním sborům přežít komunistické represe. Spolu s darbisty patří i Niovi následovníci k širokému proudu konzervativního evangelikalismu, pro nějž je charakteristický vztah k Bibli: Bibli chápou jako bezchybný zápis božích výroků, které mají být uchopeny zdravým rozumem tak, jak jsou doslova zapsány, a mají být tedy zbaveny svého literárního, dobového či teologického kontextu. Právě na tomto základě mají křesťané překonat svou vazbu ke své tradici a instituci, a být tak na kterémkoli místě sjednoceni. – Roku 1955 byl Ni Šu-cu uvězněn a po téměř dvaceti letech ve vězení zemřel. Niův spolupracovník a nástupce Li Čchang-šou (Witness Lee, 1905–1997) ovlivnil hnutí například tím, že se rozešel s ortodoxním křesťanským pojetím Boha jako Trojice.

Tento článek prošel recenzním řízením.

míněn komunistický režim ve spojenectví se státem ovládanou církví.²² Církev Všemohoucího Boha si stěžuje na pronásledování, které si vyžádalo již přinejmenším deset mrtvých,²³ statisíce lidí bylo uvězněno, někteří byli mučeni a jejich majetek byl zkonfiskován. Církev těžce nese nepřátelskou publicitu v médiích²⁴ i odmítnutí ze strany ostatních křesťanů;²⁵ zklamání z reakce křesťanů se projevuje tvrzením, že v čele jiných církví stojí antikristové.²⁶

Přitom všichni „praví věřící“ mohou ve věku království slyšet hlas Boha, a to díky jeho vtělení.²⁷ V jejich organizacích ovšem působení Ducha svatého ustalo. Všechny „denominace a sekty“ totiž pokračují tak, jako by dosud trval věk milosti, zatímco způsob práce Ducha svatého se s novým věkem změnil.²⁸ Nakonec se ale všichni praví věřící v Boha obrátí ke Všemohoucímu Bohu.²⁹ Boží slovo se brzy rozšíří do celého světa a Bůh se brzy veřejně objeví přede všemi národy a lidmi.³⁰

Tento základní teologický koncept je popsán ve spisu *Slovo, které je zjeveno ve fyzickém těle*. Spis byl přeložen do angličtiny (*The Word Appears in the Flesh*)³¹ a je k dispozici na internetu. Je pokládán za Boží slovo; jsou to proroctví o Božím díle v posledních dnech³² či samo Boží dílo pro současný, nový věk.³³ Spis je chápán jako „třetí díl“ Bible, ale jako jediný z těchto dílů je relevantní pro tento věk

království.³⁴ Proto v praxi Bibli nahrazuje. Sestává ze 47 Božích prohlášení, vydaných mezi 20. únorem a 1. červnem 1992.³⁵ Boží vtělení zde hovoří v první osobě. „Neužívá zde identitu Jehovy nebo Ježíše Krista ani Krista posledních dnů ... ale Stvořitele.“³⁶ Ke každé z těchto výpovědí „připojuje Kristus vysvětlení“, protože výpovědi „není snadné pochopit“.³⁷ Tato vysvětlení, která o Bohu píší ve třetí osobě, tvoří dodatek první části spisu. Druhá, největší část „Božího slova“ je

Jediné dostupné (a stále kopírované) fotografie Jang Siang-pin a Cao Wej-šana.

nazvána „Slova vtěleného Syna člověka, když přicházel do místních církví“. V Úvodu k této části je napsáno, že vznikala od druhé poloviny roku 1992 do roku 2005 jako Kristova kázání a další promluvy a že tyto výroky byly zapsány bez úprav.³⁸ Menší část textu pak Kristus sám zapsal. „Nemůže být pochyb,“ říká se v Úvodu, že „jsou bezvýhradným výrazem Ducha“.³⁹ Třetí, nejkratší část není uvedena ani

časově zařazena a obsahuje několik dalších textů psaných z pozice Krista. Doslov k celému spisu pak zdůrazňuje, že *Slovo, které je zjeveno v těle*, je „pouhou částí Božích výroků v jeho současném vtělení“ a je určen těm, kteří Boha následují nyní, na počátku věku království.⁴⁰ Několik dalších textů dává už teď církev k dispozici na internetu.

Církev Všemohoucího Boha pohledem vnějších pozorovatelů

Mimocírkevní zdroje se shodují v přesvědčení, že počátek církve je v roce 1991, kdy se Cao Wej-šan (*1951), muž, který měl zkušenosti s několika čínskými novými křesťanskými hnutími, setkal s mladou ženou Jang Siang-pin (*1973). Ta údajně právě prodělala nervové zhroucení a ve vypjatých momentech svého života napsala náboženský text, o němž tvrdila, že je to „boží slovo“.⁴¹ Dokončení první verze základního spisu *Slovo, které je zjeveno v těle*, klade Emily Dunnová do roku 1997.⁴² Mezitím byla ovšem roku 1995 Církev Všemohoucího Boha označena za „zlobné učení“ (sie-tiao)⁴³ a od té doby je v Číně ilegální.⁴⁴ Asi roku 2000 získal Cao Wej-šan politický azyl ve Spojených státech⁴⁵ a je velmi pravděpodobné, že společně s ním je v USA i Jang Siang-pin.⁴⁶ Církev má hlavní základnu svého členstva v severovýchodních zemědělských oblastech

Poznámky

- 1 *The Church of Almighty God* [online], URL: <https://en.godfootsteps.org>; *Gospel of the Decent of the Kingdom* [online], URL: <https://www.holyspiritspeaks.org>.
- 2 *Viz House of cult victims* [online], URL: <http://www.xjshzzj.cn/en/>
- 3 DUNN, Emily: *Lightening from the East. Heterodoxy and Christianity in Contemporary China*, Leiden, Boston: Brill 2015; viz též DUNN, Emily: *Church of Almighty God / Eastern Lightning, World Religions and Spirituality* [online], URL: <https://wrdrels.org/2016/10/08/church-of-almighty-god>, download 13. 1. 2018. Přehledně shrnutí poskytuje Centre for the Critical Study of Apocalyptic and Millenarian Movements. Je dostupné na URL: <https://censamm.org/resources/profiles/church-of-almighty-god>.
- 4 VICE PALMER, David: *Heretical Doctrines, Reactionary Secret Societies, Evil Cults: Labelling Heterodoxy in 20th Century China*. In Yang, Mayfair Mei-Hui (ed.): *Chinese Religiosities: Afflictions of Modernity and State Formation*, Berkeley: University of California Press, 2008, p. 113–134.
- 5 *The Origin and Development of The Church of Almighty God*, článek na stránce „About Us“, *The Church of Almighty God* [online], URL: <https://en.godfootsteps.org/about-us-03.html>, download 13. 1. 2018.
- 6 Tamtéž.
- 7 *A Brief Introduction About the Background of the Appearance and Work of Christ of the Last Days in China*, článek na stránce „About Us“, *The Church of Almighty God* [online], URL: <https://en.godfootsteps.org/about-us-02.html>, download 13. 1. 2018.

8 *The Origin and Development...*

9 *A Brief Introduction...*

10 Tamtéž.

11 Tamtéž.

12 *The Origin and Development...*

13 Tamtéž.

14 *A Brief Introduction...*

15 Tamtéž.

16 *The Word Appears in the Flesh, Part II, The Two Incarnations Complete the Significance of the Incarnation*, published by The Church of Almighty God, s. 899. – V čínském textu velmi často používaný výraz „Bůh“, který je rodově neutrální, je v překladech do západních jazyků ze stylistických důvodů často nahrazován zájmeny. Ta jsou mužského rodu (což kontrastuje s přesvědčením o ženské podobě současného vtělení Krista), a to patrně proto, že jen řídké použitá čínská zájmena, vztahující se k Bohu, jsou mužská. Mužský rod ovšem zde může být lidovým způsobem vyjádření úcty. – Za vysvětlení děkuji dr. Lubici Obuchové.

17 *The Origin and Development...*

18 *The Word Appears in the Flesh, Part II, Does the Trinity Exist? ...* s. 916.

19 *The Origin and Development...*

20 Tamtéž.

21 *A Brief Introduction...*

22 Tamtéž.

23 *The Origin and Development...*

24 Tamtéž.

25 Tamtéž.

26 Tamtéž.

27 Tamtéž.

28 Tamtéž.

29 Tamtéž.

30 Tamtéž.

31 Současně vydání má 2 073 stran. Na dalších 26 stranách jsou předmluvy; poslední z nich je datována 23. března 2010. Podle Dunnové kniha dříve vyšla i pod jinými jmény: *Lightning from the East* a *The Holy Spirit Speaks to the Churches*. – DUNN, Emily: „Cult, Church, and the CCP. Introducing Eastern Lightning, *Modern China* 35 (1), January 2009, s. 97.

32 *The Word Appears in the Flesh*, Introduction ... s. 4.

33 *A Brief Introduction...*

34 *The Word Appears in the Flesh, Part II, Concerning the Bible* (4) ... s. 838.

35 *The Word Appears in the Flesh, Part I, Introduction ...* s. 3.

36 Tamtéž.

37 Tamtéž.

38 *The Word Appears in the Flesh, Part II, Introduction ...* s. 365.

39 Tamtéž.

40 *The Word Appears in the Flesh, Part III, Afterword ...* s. 2071.

41 DUNN, Emily: *Church of Almighty God...*

42 DUNN, Emily: *Lightening from the East...* s. 20.

43 K historii pojmu „sie-tiao“ (do angličtiny obvykle překládaného „evil cult“, do češtiny pak „zlý kult“) a jeho používání současnou čínskou propagandou viz: VICE PALMER, David: *Heretical Doctrines...* s. 113–134.

44 DUNN, Emily: *Church of Almighty God...*

45 Tamtéž.

God's Management Plan for Saving Mankind—The Three Stages of Work

Jehovah Decrees Laws
to Lead Man's Life

The Age of Law

Jesus Redeems Man
Through Crucifixion

The Age of Grace

Almighty God Expresses
the Truth to Judge and
Purify Man

The Age of Kingdom

Christ of the Last Days Has Appeared in China

"For as the lightning comes out of the east, and shines even to the west; so shall also the coming of the Son of man be" (Matthew 24:27). "And at midnight there was a cry made, Behold, the bridegroom comes; go you out to meet him" (Matthew 25:6). "Behold, I stand at the door, and knock: if any man hear my voice, and open the door, I will come in to him, and will sup with him, and he with me" (Revelation 3:20).

Tři stupně božího plánu záchrany lidstva: věk zákona, věk milosti a věk království, v němž „pravdu vyjadřuje Všemohoucí Bůh, aby soudil a očistil člověka“.
Zdroj: internetová prezentace církve na adrese: <https://en.godfootsteps.org>.

Číny, severně od provincie Che-nan, kde údajně vznikla.

Patrně též v důsledku začátku pronásledování po roce 1995 vzrostla v církvi mileniální očekávání. Roku 1999 se v církvi rozšířila předpověď o konci světa roku 2000 a další konec světa měl být roku 2012.⁴⁷ Sedm set nebo snad až tisíc příslušníků církve bylo v souvislosti s koncem světa roku 2012 zatčeno.⁴⁸ Roku 2014 se odehrála vražda v restauračním zařízení McDonald's v Čao-jüan v provincii Šan-tung, z níž čínské úřady obviňují Církev Všemohoucího Boha pa-

trně neprávem (více v rámečku).⁴⁹ Oponenti přisuzují církvi také únosy a násilné konverze.⁵⁰

Vztahy Církve Všemohoucího Boha a ostatních čínských křesťanů jsou napjaté. Jedním z důvodů je misie, kterou církve koná především mezi křesťany,⁵¹ a kritika, kterou tato církve ostatní křesťany a jejich společenství stíhá. Křesťané naproti tomu vyčítají Církvi Všemohoucího Boha hereze, především opuštění trojičního pojetí Boha⁵² a přesvědčení o druhém příchodu Krista v ženské podobě. V rozporu s ortodoxní christologií

je v chápání této církve také Ježíšovo působení: ačkoli byl božím vtělením, žil až do 29 let jako obyčejný člověk, než dožrál a začal svou misi.⁵³ V tomto smyslu je Ježíšův život podobný životu Jang Siang-pin. Ježíšova zásluha pro lidstvo je v pojetí této církve také omezena: díky jeho zástupné smrti mohou být lidem odpuštěny hříchy, ale plného spasení dosáhnou až ve věku království.⁵⁴

Pozorovatelé si dále všimají, že bohoslužby Církve Všemohoucího Boha nemají pevnou liturgii a připomínají domácí církve. Patrně také nekonají základní

Vražda v provozovně McDonald's

Čínský režim připisuje členům Církve Všemohoucího Boha vraždu, k níž došlo roku 2014 ve městě Čao-jüan v místní provozovně McDonald's. Členové církve spojitost mezi vraždou a svým společenstvím odmítají a naopak obviňují čínské úřady a konformní novináře z propagandistického využití tragické události pro zápas režimu s církví.

Na okolnostech vraždy v provozovně McDonald's se shodnou obě strany. Do restaurace vešlo 28. května 2014 šest misionářů a kázalo své náboženství. Žádali hosty, aby jim poskytli čísla svých mobilních telefonů, a umožnili jim tak budoucí kontakt. Zaměstnankyně Wu Šuo-jen (1977–2014) odmítla. Misionáři ji nazvali „zlým duchem“ a násadou mopu ji ubili k smrti. Z detailního popisu vražedného útoku, který poskytla útočnice Lü Jing-čchun (*1975), vyplývá, že misionáři chápali konflikt se zaměstnankyní jako „bitvu mezi dvěma duchy, Bohem a ďáblem“. Lidi, kteří se seběhli, aby konflikt ukončili, Lü Jing-čchun údajně varovala: „Kdokoli by zasáhl, zemře.“⁶⁰ – Za vraždu byli dva ze šesti misionářů, Čang Li-tung (1959–2015) a jeho dcera Čang Fan (1984–2015), v srpnu roku 2014 odsouzeni k smrti a v únoru následujícího roku popraveni; Lü Jing-čchun byla odsouzena k doživotnímu vězení.

Italský právník, sociolog a odborník v oboru nových náboženských hnutí Massimo Introvigne, shromáždil informace o šesti misionářů a v článku v Časopise CESNUR⁶¹ se s přesvědčivými argumenty zastal Církve všemohoucího Boha. Útočníky identifikoval jako velmi malou a samostatnou náboženskou skupinu, jejímž základem byla rodina Čang Li-tunga. Skupina postupně dospěla k přesvědčení, že její dvě příslušnice, Lü Jing-čchun a Čang Fan, jsou „Všemohoucí Bohem“. V náboženském životě společenství pak hrálo rozpoznání „zlých duchů“ a zápas s nimi stále významnější roli. Jako „zlý duch“ byla identifikována manželka Čang Li-tunga a matka tří dětí, které byly součástí společenství, a byla z tohoto společenství vyhnána. V zápase se „zlým duchem“ se skupina dokonce dopustila násilí, a to o den dříve, než vraždila v McDonald's: zabila psa, v jehož očích Lü Jing-čchun spatřila démona Čang Li-tungovy manželky.

Introvigne také zpochybnil obě tvrzení, na nichž spočívá spojení vraždy s Církvi Všemohoucího Boha. Argument, že se v bytě Čang Li-tunga našly materiály církve, příliš neznamená, neboť tyto materiály jsou k dispozici na veřejných místech. A ani bezprostřední Čangova odpověď „Všemohoucí Bůh“ na otázku novináře, k jakému náboženství patří, nemusí odkazovat na Církev Všemohoucího Boha, ale spíše na teologii vlastní skupiny.

Zdá se tedy jako pravděpodobné, že čínské úřady využívají zločin spáchaný okrajovou skupinou k diskreditaci velké církve. A protože je tato Církev Všemohoucího Boha z hlediska ostatních křesťanů heretická, přispívají tak k rozdělení a k diskreditaci všech čínských křesťanů, jejichž rychlý početní růst ohrožuje zbytky věrohodnosti vládnoucí komunistické ideologie. A další důvod k diskreditaci může být pověst Číny na Západě. Jak Introvigne sdělil na videu⁶² natočeném pro Církev Všemohoucího Boha, Čína ani tak nepopírá, že pronásleduje náboženská společenství, ale spíše se snaží ukázat, že toto pronásledování je oprávněné, protože se ve skutečnosti jedná o násilné sekty.

křesťanské rity: o eucharistii ani o křtu se v textech církve nepíše.⁵⁵ Hlavním důrazem církve je misie; je prezentována jako hlavní část náboženského života a povinnost všech věřících.⁵⁶ Misie přinesla (patrně spolu s pronásledováním) rozšíření do několika států světa.⁵⁷ Kvůli represím čínských úřadů není známo, kolik příslušníků má církev v současné době ve své vlasti; odhady stoupají až k jednomu milionu.⁵⁸ Sama církev ovšem udává, že místních sborů je v Číně několik set tisíc a počet těch, kdo „se podřídili jménu Všemohoucího Boha“ jsou miliony.⁵⁹ V každém případě metafora „blesku na Východě“ rychlému rozšíření tohoto společenství jistě odpovídá. ■

Poděkování

Dr. Lubica Obuchová text laskavě přečetla a opatřila poznámkami. – Členka církve, vystupující pod jménem „Emile“, poskytla materiály, rady a vysvětlení. Děkuji oběma.

⇒ *Dokončení poznámek z předchozí strany.*

46 Tamtéž.

47 DUNN, Emily: Reincarnated Religion? The Eschatology of the Church of Almighty God in Comparative Perspective, *Studies in World Christianity* 22 (3), 2016, s. 216–233.

48 DUNN, Emily: Church of Almighty God...

49 INTROVIGNE, Massimo: “Cruel Killing, Brutal Killing, Kill the Beast”: Investigating the 2014 McDonald’s “Cult Murder” in Zhaoyuan, *The Journal of CESNUR* (1) 1, 2017, s. 61–73.

50 DUNN, Emily: “Cult,” Church... s. 96.

51 Tamtéž, s. 107–108.

52 *The Word Appears in the Flesh*, Part II, Does the Trinity Exist? ... s. 907–919.

53 *The Word Appears in the Flesh*, Part II, The Vision of God’s work (2) ... s. 798–799.

54 *The Word Appears in the Flesh*, Part II, Restoring the Normal Life of Man and Taking Him to a ... Destination! ... s. 1356–1357.

55 DUNN, Emily: Church of Almighty God...

56 DUNN, Emily: “Cult,” Church ... s. 102.

57 DUNN, Emily: Church of Almighty God...

58 Tamtéž.

59 The Origin and Development...

60 INTROVIGNE, Massimo: “Cruel Killing...” s. 69.

61 Tamtéž, s. 61–73.

62 Tato Introvigneho slova jsou v anglickém překladu dostupná od 5:09 na URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jRDyFzcAFqA>, download 13. 1. 2018.

Lightning Flashed in the East: The Church of Almighty God Struggles, Suffers, and Spreads

The article sums up basic information of the Church of Almighty God that is currently available. It is grounded in academic work of Emily Dunn as well as in literature published by the church itself, especially in the most relevant book *The Word Appears in the Flesh*, and Internet presentation. The article provides context of the movement’s birth and outlines its rise and relatively fast success in the situation of massive persecution by Chinese authorities. The success of the Church of Almighty God can be seen as a result of embedding in the underground Protestant tradition of “house churches”, imminent Millennial beliefs, and ideas complying with Chinese nationalism.

Doc. PhDr. **Zdeněk Vojtíšek**, Th. D., (*1963) je vedoucím katedry religionistiky na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a šéfredaktorem časopisu Dingir.